

Skötselplan för naturreservatet Åkerby

Denna skötselplan är en bilaga till länsstyrelsens beslut 2018-03-07 om revidering av naturreservatet Åkerby. Delar av reservatet ingår även i Natura 2000, EU:s nätverk av skyddade områden.

Innehållsförteckning

1. Allmänt	2
2. Reservatets syfte	2
3. Prioriterade bevarandevärden	3
4. Uppgifter om naturreservatet	3
5. Natura 2000.....	3
6. Mål och åtgärder	3
6.1 Skog	3
6.1.1 Skogliga värdekärnor	4
6.1.2 Skogliga utvecklingsmarker/arronderingsmarker	5
6.2 Våtmarker och vattendrag	7
6.3 Kulturmiljövärden	7
6.4 Information och anläggningar	8
6.5 Gränser	9
6.6 Tillfartsvägar	10
7. Sammanfattning av skötselåtgärder	10
8. Källhänvisning	11

Bilagor

- A. Översiktskarta
- B. Skötselområden, skoglig naturvärdesklassning, Natura 2000 samt information

1. Allmänt

Denna skötselplan anger riktlinjerna och målen för skötseln av **naturreservatet Åkerby**. Delar av reservatet är även skyddat inom Natura 2000, EU:s nätverk av skyddade områden, inom ramen för art- och habitatdirektivet. Området innehåller således naturtyper och arter som EU-länderna tillsammans har bestämt att det är extra viktigt att bevara. Vid planering och utförande av skötselåtgärder ska syftet med naturreservatet och reservatsföreskrifterna vara styrande. Skötseln ska även bidra till att bibehålla gynnsam bevarandestatus för ingående naturtyper och arter inom ramen för Natura 2000. Andra aktuella regelverk och riktlinjer ska också beaktas. Bevarandemålen för de ingående naturtyperna i denna skötselplan styr vilken slags naturvårdande skötsel som planeras. I Bilaga B visas reservatets olika skötselområden samt information.

Två fastigheter ingår i reservatet, Åkerby 1:10 och Svartlå skattläggningsskog 6:1, som båda ägs av staten genom Naturvårdsverket. När fastighetsförrättningen slutförts kommer reservatet att utgöra en egen fastighet.

2. Reservatets syfte

Syftet med reservatet är att bevara områdets värdefulla naturmiljö med dess biologiska mångfald. Skogar, våtmarker, vattendrag och andra ingående ekosystem ska ges förutsättningar att utvecklas naturligt. Syftet är även att motverka fragmentering av området och att de delar av reservatet som idag har lägre naturvärden ska utvecklas i riktning mot ett naturligt tillstånd. Inom ramen för ovanstående är reservatets syfte också att ge möjlighet till naturupplevelser och friluftsliv.

Syftet ska nås genom att:

- Inget skogsbruk bedrivs i området.
- Exploateringar och annan verksamhet som kan skada naturmiljön i området förhindras.
- Områdets skogliga värdekärnor lämnas för fri utveckling.
- Utvecklingsmarker och arronderingsmarker återställs till naturskog genom fri utveckling eller naturvårdande skötsel så som exempelvis naturvårdsbränning.
- Vid behov återställa områdets naturliga hydrologi genom att till exempel lägga igen diken eller åtgärda vandringshinder.
- Främmande arter som bedöms utgöra ett hot mot ekosystemen i reservatet tas bort, i de fall det är möjligt.
- Naturliga störningar som till exempel stormfällningar tillåts ha ett naturligt förlopp. Bränder bör dock släckas.
- Fällning av träd undviks vid alla typer av åtgärder, förutom vid avveckling av främmande trädslag.
- Alla åtgärder i reservatet planeras så att körskador och annan påverkan på markskiktet undviks.
- Besökare informeras om reservatets naturvärden.
- Eventuella anordningar för friluftslivet anläggs på ett sätt som inte medför störningar eller skada för växt- eller djurlivet.

3. Prioriterade bevarandevärden

Områdets prioriterade bevarandevärden är den högproduktiva naturskogen som utgörs av frodig lövrik granskog och höga naturvärden knutna till den örtrika markfloran. Prioriterat är även de medelålders bestånd av lövdominerad skog, liksom de miljöer och arter som är utpekade inom Natura 2000.

4. Uppgifter om naturreservatet

Naturreservatets namn:	Åkerby
Kommun:	Boden
Lägesbeskrivning:	25 km NV om Boden
Area:	72 ha
Fastigheter och ägare:	Åkerby 1:10 (del av), Staten genom Naturvårdsverket Svartlå skattläggningsskog 6:1 (del av), Staten genom Naturvårdsverket
Natura 2000:	SE0820090 Åkerby
Samebyar:	Udtja, Tuorpon, Jåhkågaska-Tjiellde, Sirges
Förvaltare:	Länsstyrelsen

5. Natura 2000

Det ursprungliga naturreservatet Åkerby omfattas även av art- och habitatdirektivet inom Natura 2000, EU:s nätverk av skyddade områden (Bilaga B). Bevarandeåtgärderna i området ska bidra till att de utpekade naturtyper och arter uppnår en *gynnsam bevarandestatus*.

6. Mål och åtgärder

6.1 Skog

Skogarna i reservatet utgörs till övervägande del av naturskogsmiljöer i olika successionsstadier. I reservatet ingår även områden som är påverkade av modernt skogsbruk. Vissa av dessa hyser trots detta höga naturvärden och har klassats som värdekärnor, medan andra har lägre naturvärden i dagsläget och klassas som utvecklingsmarker respektive arronderingsmarker. Det är i första hand i de två sistnämnda som aktiv naturvårdsskötsel kan komma att bli aktuellt.

Länsstyrelsens inställning är att naturvårdsbränning, liksom spontant uppkommen brand i skogsmark generellt sett är mycket värdefullt ur naturvårdssynpunkt. I två områden i den västra delen av reservatet finns mer triviala och talldominerade bestånd vars naturvärden skulle gynnas av en naturvårdsbränning. Spontant uppkomna bränder bör dock släckas inom området på grund av mycket höga naturvärden kopplat till äldre lövträd och död ved. Vid släckningsarbete ska så skonsamma metoder som möjligt användas och naturliga begränsningslinjer så som vägar, vattendrag och rågångar nyttjas i första hand. Fysiska ingrepp som fällning av träd eller anläggande av mineralgator ska undvikas.

Målsättningen inom alla skyddade områden är att främmande arter (t ex contortatall) inte ska finnas. Idag finns inga uppgifter om att contortatall skulle ha etablerats inom reservatet. Om contortatall eller andra främmande arter upptäcks inom naturreservatet ska detta rapporteras och åtgärdas.

6.1.1 Skogliga värdekärnor

9050 Näringsrik granskog

9740 Skogbevuxen myr

De skogliga värdekärnorna är överlag rika på lövträd och har en bitvis mycket värdefull markflora men är i övrigt av olika karaktär. Värdekärnan längs med bäcken samt norr och öster om myren (Bilaga B) är påverkad av äldre dimensionsavverkningar och plockhuggningar men har fått utvecklas fritt sedan första halvan av 1900-talet. Frodiga granskogar med stort inslag av lövträd i form av asp, björk och sälg dominerar längs med bäcken (Foto 1). I norra delen av reservatet finns en långsträckt större värdekärna som består av björkdominerade, ca 50-åriga ungskogar med stort inslag av asp och sälg. Självgallringen är bitvis stor och träden är över betningshöjd. I värdekärnan finns även fläckar med äldre tallskog mot den norra reservatsgränsen. Äldre talldominerade värdekärnor med viss åldersspridning finns vid myren i väster. Längs bäcken finns en rik förekomst av död ved i form av grova sälglågor och det har även börjat bildas en hel del död ved av gran, annars är grov död ved mer sparsam i reservatet. Fortsatt fri utveckling med intern dynamik bedöms vara den bästa skötselåtgärden för att bevara naturvärdena i områdets värdekärnor.



Foto 1. Grandominerade högproduktiva skogar med stort inslag av lövträd är typiskt för den södra delen av reservatet. Foto: Länssstyrelsen Norrbotten, Frédéric Forsmark

Idag finns inga uppgifter om att contortatall eller andra främmande arter skulle ha etablerats inom reservatets värdekärnor. Om contortatall eller andra främmande arter upptäcks inom värdekärnorna i samband med gränskontroll eller andra besök till området ska detta rapporteras och åtgärdas.

Bevarandemål

- Arealen värdekärna får inte minska; målet är att arealen värdekärna ska öka i takt med att utvecklingsmarker uppnår statusen värdekärna.
- Naturvärden ska bevaras och växt- och djurlivet ska tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska endast ske genom naturlig succession och naturliga processer.
- Främmande arter som t ex contortatall ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder, med undantag för avveckling av främmande arter som upptäcks inom reservatets värdekärnor.

6.1.2 Skogliga utvecklingsmarker/arronderingsmarker

Utvecklingsmarkerna A och B i den östra delen av reservatet utgörs av björkdominerade täta ungskogar med en beståndsålder på ca 50 år, och med områden som även helt består av asp. Förekomsten av gamla träd är sparsam men bestånden borde snart börja

självgallra vid fri utveckling, som bedöms vara den bästa skötselåtgärden för att bevara naturvärdena. Om det bedöms motiverat ur ett landskapsperspektiv för bevarandet av lövgynnade arter kan även uttag av barrträd komma ifråga för att bibehålla lövdominansen i bestånden.

Centralt i reservatet finns två lövrika hyggen med björk och aspkraft. På det östra hygget (Skötselområde C, Bilaga B) står gamla fröträd kvar som höjer naturvärdet och området kantas även av asprik skog. Det västra hygget (Skötselområde D, Bilaga B) är mindre men har ett än större lövpuppslag (Foto 2). Om områdena stängslas finns god potential för att utveckla lövvärden och ny lövskog. Det bör därför utredas var i området stängsling kan vara lämpligast.



Foto 2. Det västra hygget med ett stort björk- och aspuppslag. Foto: Länsstyrelsen Norrbotten, Frédéric Forsmark

I väster finns två områden med enskiktad och likåldrig tall- och barrblandskog (Skötselområde E, Bilaga B) respektive tallskog (Skötselområde F, Bilaga B) som bör utredas för naturvårdsbränning. Beståndsåldern är ca 100 år och bägge områden omgärdas i stora delar av våtmark samt den ena även av ett hygge.

Den största arronderingsmarken finns i den östra delen av reservatet och utgörs av en ca 3 ha stor talldominerad och tät ungskog med visst inslag av björk och spridda gammelsälgar (Skötselområde G, Bilaga B). Inom några decennier bedöms naturvärdena ha ökat något med fri utveckling och självgallring, men även här kan man med fördel utreda om det är möjligt att genomföra en naturvårdsbränning för att snabbt skapa naturvärden.

Bevarandemål

- Naturvärdena ska öka och ungskogen ska utvecklas i riktning mot skiktad naturskog.
- Där förutsättningar finns ska skogen ha en stor andel lövträd.
- Främmande arter som t ex contortatall ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

- Uttag av barrträd i skötselområde A och B.
- Lämpliga delar av skötselområdena C och D ska hägnas för att gynna uppkomst av asp och andra lövträd.
- Utred förutsättningarna för naturvårdsbränning i skötselområdena E, F och G.
- Avveckling av främmande arter vid behov.

6.2 Våtmarker och vattendrag

3260 Mindre vattendrag
7140 Öppna mossar och kärr
7310 Aapamyrar

Länsstyrelsen har inte genomfört någon riktad naturvärdesinventering av reservatets våtmarker eller vattendrag. Det går därför inte att utesluta att de kan vara påverkade av någon form av markavvattning, dämning eller annan yttre påverkan som kan ha en negativ effekt på naturvärdena. Om senare inventeringar visar på någon yttre påverkan som skulle kunna åtgärdas genom aktiv skötsel kan nedanstående mål och åtgärder komma att anpassas i enlighet med detta.

Bevarandemål

- Naturlig hydrologi ska bevaras och växt- och djurlivet skall tillåtas utvecklas fritt. Förändringar i naturtillståndet ska i första hand ske genom naturlig succession och naturliga processer.
- Främmande arter ska inte förekomma.
- Inga mänskligt skapade vandringshinder av betydelse för fisk eller andra vattenlevande organismer ska finnas i reservatet.

Skötselåtgärder

- Inga aktiva skötselåtgärder, med undantag för avveckling av främmande arter.

6.3 Kulturmiljövärden

I reservatet finns inga kända fornlämningar. Om forn- eller kulturlämningar påträffas vid skötseln ska åtgärder avbrytas och samråd ske med länsstyrelsens kulturmiljöfunktion.

6.4 Information och anläggningar

Åkerby är ett förhållandevis okänt utflyktsmål. Området nyttjas så vitt länsstyrelsen känner till endast i begränsad omfattning för jakt, utflykter och bärplockning. Genom revideringen och utvidgningen av det gamla naturreservatet kommer områdets höga natur- och friluftslivsvärden bli mer kända, vilket kan innebära ett förändrat besöksstryck.

En uppmärkt stig går in i reservatet österifrån och leder till det ursprungliga reservatet längs en sträcka på totalt drygt 1 kilometer. Stigen avslutas i två kortare slingor. Vid stigens början finns en parkeringsplats för bilburna besökare samt en enkel rastplats med bord och bänkar. Om rastplatsen vid parkeringen ska finnas kvar behöver den röjas från sly. Här står även skyltar som hänvisar till det ursprungliga reservatet. Dessa bör tas ner och eventuellt ersättas av en skylt med hänvisning om längden på den uppmärkta stigen. Ca 50 meter in längs stigen står ytterligare skyltar med stighänvisning. Dessa ska tas ner. Parkeringsplats och informationsskylt är markerade i Bilaga B.

I närheten av stigen finns efter ca 950 meter ytterligare en rastplats med bord och bänkar (inne i det ursprungliga reservatet). Denna rastplats kan stå kvar så länge den är i gott skick men bör sedan avvecklas. Det är sannolikt få som under barmarksperioden vill sitta länge och rasta i en örtrik granskog i närheten av en bäck. Vid bordet ligger en mindre trave med avverkad gran. Stockarna bör av främst estetiska skäl spridas ut i beståndet. Ca 15 meter från bordet finns en fristående bänk invid stigen. Med tanke på områdets floristiska värden kan det vara en bra idé att behålla bänken där besökaren kan vila benen innan promenaden tillbaka.

I övrigt saknas eldstäder och andra anordningar för rörligt friluftsliv. Det kan eventuellt vara lämpligt att förlänga den uppmärkta stigen fram till myren nu när reservatet är större. Utöver det bedömer länsstyrelsen att det inte behövs några ytterligare anläggningar i dagsläget. Behovet av anläggningar och stigar behöver kontinuerligt utvärderas. Utgångspunkten för detta är att reservatet ska nyttjas för rörligt friluftsliv utifrån sina naturgivna förutsättningar. Om behov uppkommer och det bedöms vara förenligt med reservatets syften kan nya anläggningar för att kanalisera eller främja friluftslivet iordningsställas.

Vid röjning av stigar och leder i reservatet ska alla träd med diameter över 10 cm i brösthöjd lämnas kvar som död ved. För att bevara naturvärden men även av estetiska skäl, ska kapning av lågor undvikas om framkomligheten istället kan lösas genom t ex kvistning eller omdragning av stigen. Av säkerhetsskäl ska fokus i underhållet av lederna framförallt vara på att stigmarkeringarna hålls tydliga samt att eventuella spångade delar är i gott skick.

Eftersom länsstyrelsen inte har genomfört någon fullständig inventering av anordningar och anläggningar kan det finnas mindre sådana som länsstyrelsen inte känner till inom reservatet.

Digital information om naturreservatet finns på länsstyrelsens hemsida. Den platsbundna informationen utgörs av skyltar med information om reservatet och vilka

regler som gäller. *Det ska framgå av informationsskyltarna att delar av området även ingår i Natura 2000.*

Skötselmål

- Allmänheten ska på ett enkelt sätt kunna ta del av information om naturreservatet.
- Information på länsstyrelsens hemsida ska underlätta för besökare att hitta till reservatet.
- Besökaren ska göras medveten om naturreservatets naturvärden och vad man bör tänka på vid besöket. Platsbunden information bör finnas på plats inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft.
- Vägvisning och skyltning ska vara ändamålsenlig, tydlig och aktuell samt i gott skick.
- Vid naturvårdande skötselåtgärder ska allmänheten på ett lättillgängligt sätt kunna få information om bakgrund, orsak och mål med åtgärden.
- Markslitage från besökare får inte bli så stort att det påverkar områdets natur- eller upplevelsevärden negativt, framför allt orkidéer och annan värdefull vegetation får inte skadas.

Skötselåtgärder

- Informationsskylt ska innehålla aktuell information.
- Information om reservatet läggs ut på länsstyrelsens hemsida snarast efter att beslutet vunnit laga kraft.
- Avveckling av inaktuella hänvisningsskyltar vid parkeringen och längs stigen.
- Uppsättning av stighänvisningsskylt vid parkeringen.
- Vid naturvårdande skötselåtgärder sätts skyltar med information om åtgärden upp i anslutning till aktuellt skötselområde.
- Löpande kontroller av att skyltar inom och i anslutning till reservatet är aktuella, läsbara samt att skyltställen är i gott skick.
- Vid behov ska sly röjas bort runt skyltarna.
- Anläggningsgraden ska med jämna mellanrum utvärderas och anpassas till de behov som finns.
- Kontroll av anläggningarnas skick ska ske regelbundet och eventuella brister åtgärdas vid behov.
- Rövning vid anläggningar sker vid behov.
- Kontroll av markslitage längst vandringsstigar ska ske regelbundet och spångning av trampkänslig mark genomföras vid behov, effekten på orkidéer och annan värdefull vegetation ska bevakas.
- Kontroll av stigmarkeringar och vägvisare ska ske regelbundet.

6.5 Gränser

Naturreservatets nya gränser ska markeras enligt Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att naturreservatet har beslutats. De gamla gränsmarkeringarna mellan det ursprungliga reservatet och utvidgningen blir ogiltiga och ska tas bort i samband med detta.

Skötsel mål

- Reservatets gränser ska vara tydligt markerade enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

Skötselåtgärder

- Markering av ny reservatsgräns görs snarast efter att reservatet har beslutats. Gammal gränsmarkering som blir ogiltig tas bort.
- Kontroll av gränsmarkeringarna och rågångar ska göras löpande.
- Vid behov åtgärdas otydliga markeringar och rågångar.

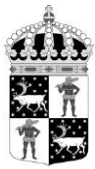
6.6 Tillfartsvägar

Lämplig tillfartsväg till reservatet, om man anländer söderifrån, är via Boden och väg 97 då man i Bredåker svänger vänster över Luleälven och fortsätter norrut på andra sidan älven via väg 676. Efter ca 8 km anländer man till naturreservatet Åkerby på vänster sida (Bilaga A).

Anländer man norrifrån följer man lämpligast väg 97 och tar sig förslagsvis över Luleälven vid Harads till väg 676.

7. Sammanfattning av skötselåtgärder

Avsnitt	Vad	När
	Översyn och eventuell revidering av Skötselplan	Senast 2028
6.1	Skog	
	Borttagande av främmande arter	Vid behov
	Uttag av barrträd i skötselområde A och B	Vid behov efter landskapsanalys
	Lämpliga delar av skötselområde C och D ska hägnas	Snarast
	Utred bränningsmöjligheter i skötselområde E, F och G	Vid behov
6.4	Information och anläggningar	
	Befintlig informationsskylt ska uppdateras (Bilaga B)	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Information om reservatet läggs ut på länsstyrelsens hemsida	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft



Länssstyrelsen
Norrbotten

SKÖTSELPLAN

Datum
2018-03-07

Bilaga 6

Diarienummer
511-15974-2017

NVR ID
2001251

11
(11)

	Avveckling av inaktuella hänvisningsskyltar	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Uppsättning av stighänvisningsskylt vid parkeringen	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Kontroller av att skyltar inom och i anslutning till reservatet är aktuella, läsbara samt att skyltställen är i gott skick	Löpande
	Röjning av sly runt skyltar	Vid behov
	Anläggningsgraden ska med jämna mellanrum utvärderas och anpassas till de behov som finns	Löpande
6.5	Gränser	
	Markering av ny reservatsgräns samt borttagande av gammal gräns	Snarast efter att beslutet vunnit laga kraft
	Kontroll av gränsmarkeringarna och rågångar	Löpande
	Åtgärda otydliga rågångar och markeringar	Vid behov

8. Källhänvisning

Länssstyrelsen 1967

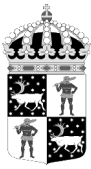
Beslut om bildande av naturreservatet Åkerby i dåvarande Edefors kommun

Länssstyrelsen 2011

Data från fältinventering

Länssstyrelsen 2017

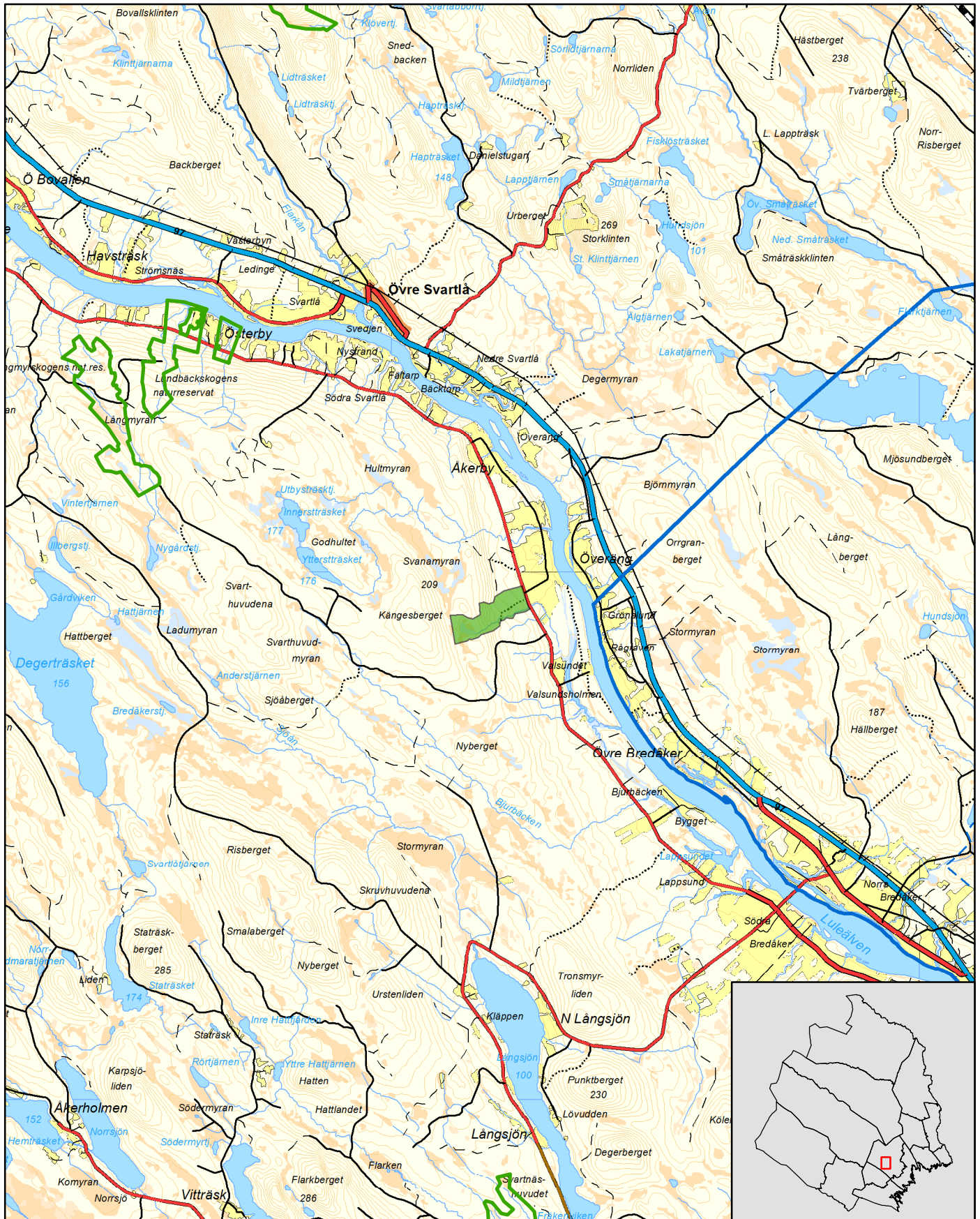
Åkerby SE0820090 Bevarandeplan Natura 2000-område



Naturreservatet Åkerby

Boden kommun

Skala 1:100 000

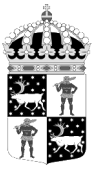
Länsstyrelsen
Norrbotten

© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

- Gräns för naturreservatet
- Övriga naturreservat

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 Kilometer





Länsstyrelsen
Norrbotten

511-15974-2017

NVR ID 2001251

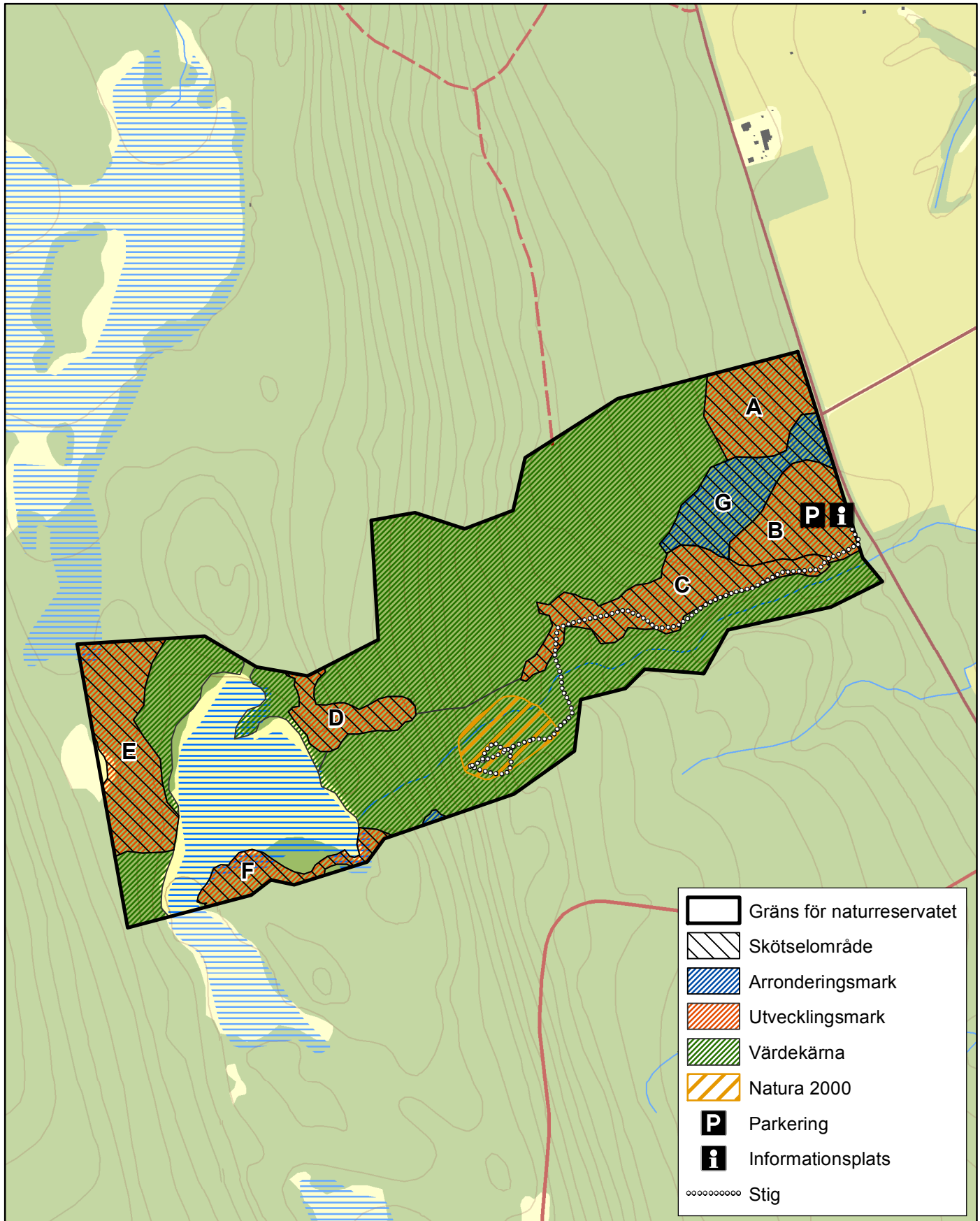
Bilaga B

Naturreseptatet Åkerby

Skötselområden, skoglig naturvärdesklassning, Natura 2000 samt information

Area ca 72 ha

Skala 1:10 000



© Länsstyrelsen Norrbotten och © Lantmäteriet

0 0,25 0,5 0,75 1 Kilometer

